

DR. ERDŐSI-BODA KATINKA INTERJÚJA A
„KOVÁCS DÉNES HEGEDŰMŰVÉSZ” C. KÖNYV SZERZŐJÉVEL,
CSÉVI FLÓRA HEGEDŰMŰVÉSSZEL

Grazioso Zeneszalon

2022. február 18. péntek 19:00
Klebelsberg Kultúrkúria - Barbakán terem
(Budapest, Templom u. 2-10. 1028)

Csévi Flóra Kovács Dénes
hegedűművészről
írt könyvének bemutatója

Az esten közreműködik:
Csévi Flóra
hegedűművész
és
Benedekfi István
szongoraművész
Házigazda:
Detvay Mária Marcella

Műsor:
BARTÓK - ZATHURECZKY : Gyermekeknek No.1-2
J.S.BACH: g-moll szőlőszónata - Adagio
W.A.MOZART : E -Dúr Adagio
L.v.BEETHOVEN: "Tavaszi" szonáta I.tétel
J.BRAHMS : Scherzo
A.VIVALDI: Négy Évszak - Tél-Largo
A.CORELLI: D-Dúr Szonáta -I tétel
HUBAY JENŐ: Szóla a Cremonai hegedűs c. operából

Támogatók: A belépes díjment!

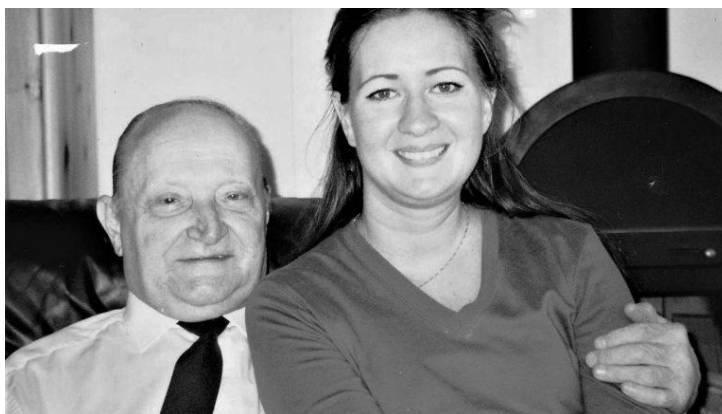
Melyek voltak azok az átütő gyermekkori emlékek Kovács Déneshez fűződően, amelyek egy életre meghatározók voltak számodra?

CS.F.: Egészen kis gyermek voltam még, amikor Dénes, nagymamám testvére egy Bach szóló estét adott a Vigadóban. Ez az élmény teljesen lenyűgözött. Egy rajzon meg is örökítettem. Később is gyakran hallgattuk meg a koncertjeit, így fokozatosan belém ivódott a hangszín, az előadásmód, ahogyan Ő játszott. Ez az igényes minőség lett számomra a természetes. „Beszédesen” hegedült, éteri és elegáns játéka volt, sohasem volt magamutogató. Amikor később meghallgattam más előadóművészt is, akkor lepődtem meg igazán, hogy ezt másképpen is lehet...? Szellemissége a mai napig végig kísérte pályámat. Nehézséget is okozott az a tudat; hogyha valaki pódiumművész, akkor ennek a színvonalnak kell megfelelnie.

Mi adta az utolsó „lökést”, hogy ezt a könyvet megírd?

CS.F.: Amikor hazajöttem Belgiumból Dénes testvére Ferenc kért fel arra, hogy egészítsem ki az otthoni anyagát. Ekkor kezdtem el gyűjteni a Zeneakadémián és más Intézményekben Dénesről szóló dokumentumokat, kritikákat, levelezéseket, híryanagot, a növendéklistát. A sors úgy hozta, hogy 2020-ban Dénes születésének és halálának kettős évfordulójára egy könyvet írjak róla. A könyv nem nagy példányszámban jelent meg, főleg növendékek és tanárok számára készült. Családi kötelességemnek is tartom, hogy ne hagyjam feledésbe veszni Kovács Dénes emlékét és munkásságát. Dédnagymamám 11 gyermeknek adott életet, Dénes hatodikként

született. Az idősebb gyermekek sokat vigyáztak a kisebbekre. Nagymamám is többször vitte a kis Dénest hegedűórákra Rados Dezsőhöz. A szoros rokoni szál később is megmaradt, Dénes a nagymamám fölött lévő lakásba költözött, gyakran látogatta nagymamámat. Engem többször segített tanácsaival a vizsgáim előtt, ilyenkor kötetlenül sokat beszélgethettünk. Dénes a gazdasági világválság miatt elszegényedett zeneszerető családba született, több testvére is zenélt. Így történhetett, hogy az öt éves kis Dénes egyik nap titokban kipróbálta Laci bátyjának a felnőtt hegedűjét. Addig kísérletezett, míg rájött a hangszer használatára és fül után népszerű dalokat szólaltatott meg. Mindenki arra gondolt, hogy bátyja Laci gyakorol. Végül a védőnő javaslatára korkedvezményel beírták a városi zeneiskolába.

Kovács Dénes és Csévi Flóra

Hogyan fedezték fel kivételes tehetségét?

Kovács Dénes gyermekkori portréja

CS.F.: Dénes Vácott született, később a család elköltözött Szolnokra. Először Gráber Lajos a Városi Zeneiskola igazgatójánál tanult, majd, amikor felköltöztek Budapestre

Rados Dezsőhöz járt a Fodor Zeneiskolába. Dénest csodagyereknek tartották, több akkori újságcikk is megjelent róla. A szolnoki Városi Zeneiskola nyilvános koncertjén fedezték fel először, onnantól kezdve segítették tanulmányait. A tanítást tekintve, Rados Dezső az alapoktól kezdte Dénes hegedűoktatását, nem pártolta a csodagyerekséget. Ma már divattá vált egy tehetséges fiatalra azt mondani, hogy csodagyerek. Tudni való, hogy a háttérben a szülői ráhatás, a kiváló tanári többletmunka és a média gőz erővel működik. Később Zathureczky Ede lett a mestere, aki az első találkozáskor meghallgatva a Bach g-moll szólószonátájának néhány ütemét, rögtön felvette magához a Zeneakadémiára. Dénes sosem volt nagy gyakorlós, viszont azt az időt nagyon praktikusán és okosan használta ki.

Zathureczky Ede és Kovács Dénes
(MÁV Szimfonikusok mindennapjai-blog)

Zathureczky Hubay Jenő tanítványa volt. Mitől volt olyan egyedi ez a hegedűiskola?

CS.F.: Amikor Hubay Jenő a világhírű hegedűművész Brüsszelből hazatért, a Zeneakadémián kezdett oktatni. Kitűnő tanítási módszerének köszönhetően elért eredményei világhírt szereztek a magyar hegedűiskolának. Kiváló hegedűművészek kerültek ki a keze közül, többek között Zathureczky Ede is. Később Zathureczky a Zeneakadémia igazgatója lett. Zathureczky és Dénes között tiszteleten alapuló mester és tanítvány kapcsolat alakult ki, aki méltón adta át Hubaytól örökölt tudásanyagot ifjú tanítványának, Dénesnek. Több helyen is jelzik a Hubay-Zathureczky-Kovács Dénes örökséget.

Dénes Zathureczkyvel együtt is koncertezett. Dénes pályája gyorsan felfelé ívelt, 21 évesen egy sikeres beugrásnak köszönhetően Tóth Aladár az Opera koncertmesterének kérte fel, 25 évesen megnyerte a Flesch versenyt, és a Filharmónia szólistája lett. Majd tanár, tanszékvezető, igazgató, végül rektorra nevezték ki, ezzel

sok irigyet szerzett magának. Dénes nagyon szerette édesanyját és a családját, sokat segítette őket. A jobb anyagi létért nem hagyta el az országot, itthon maradt, ezzel okozva örömet a zeneszerető közönségnek, tudást a tanulni vágyó fiataloknak és rektorsága alatt felvirágoztatta a Zeneakadémiát.

A szűkös anyagiak miatt a dohányzsák hordása nem tett jót az egészségének...

CS.F.: A II. világháború őt sem kímélte. Anyagi okokból kétkezi munkát kellett vállalnia kenyér- és dohánygyárban. A fizikai munka és zsákcipelés nem tett jót a kezeinek, persze a cigaretta is befolyásolta későbbi egészségét.

Weiner Leóval milyen volt a kapcsolata?

CS.F.: Weiner Leó szerette Dénest. Jóformán hangról hangra, ütemről ütemre vette át a darabokat. Megtanította a növendéket kottát „olvasni” a legapróbb részletekig. Mikor már az elképzelése szerint összeállt a darab, csak akkor biztatta tanítványát arra, hogy: „Most tedd hozzá a magadét”. Szerette volna, ha Dénes egy kvartettet alapít, de ez sajnos elmaradt. Viszont a Mozart Esz-dúr divertimentójával elnyerte a Francia Nemzeti Hanglemez Akadémia Nagydíját. Kamarapartnerei: Németh Géza és Banda Ede voltak.

[Trio Divertimento in E Flat Major: I. Allegro \(8:04\)](#)

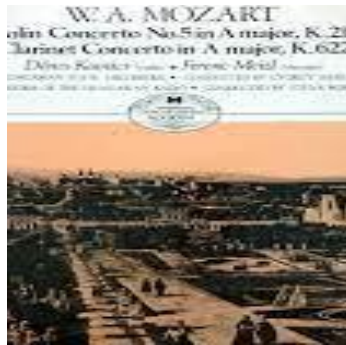
[Trio Divertimento in E Flat Major: II. Adagio \(7:52\)](#)

[Trio Divertimento in E Flat Major: III. Menuetto. Allegro \(5:33\)](#)

A könyvben olvastam, hogy Mozartot és Bachot is egészen kivételes tehetséggel játszotta.

CS.F.: Dénes gyönyörűen játszott Mozartot, teljesen azonosulni tudott Mozart zenéjével. Egyszerűen utánozhatatlan volt a játéka. Ki lehet jelteni, hogy az egyik legjobb előadója volt. A Mozart művek tolmácsolásáért kétszer is megkapta a Rádió nívódíját, és a Liszt Ferenc díj I. fokozatát. Emellett Beethovent is kitűnően játszott,

igazi kuriózumnak számított, hogy a BBC angol Rádió vetélkedőjén ismert zenekritikusok több híres előadó felvételének meghallgatása után, Dénes Beethoven hegedűversenyére szavaztak, olyan előadókat megelőzve, mint Yehudi Menuhin vagy Isaac Stern. Dénes már gyermekkorától nagyon szerette Bachot. 12 évesen vásárolta meg élete első lemezét, ahol Bach orgonaművei szerepeltek. Később az összes szólószonátát, partitát, és hegedűversenyeit is hanglemezeire játszotta.

[Hegedűverseny, A-dúr K. 219 I. Allegro aperto \(9:13\)](#)

[Hegedűverseny, A-dúr K. 219 II. Adagio \(10:12\)](#)

[Hegedűverseny, A-dúr K. 219 III. Rondeau. Tempo di Menuetto \(8:50\)](#)

[Violin Concerto in D major II. Larghetto \(23:22\)](#)

[Violin Concerto in D major II. Larghetto \(9:08\)](#)

[Concerto in D Major for Violin and Orchestra, Op. 61: III. Rondo. Allegro \(9:20\)](#)

[Romance in G Major Op. 40 \(6:57\)](#)

[Romance in G Major Op. 40 \(8:45\)](#)

Egész fiatalon, 27 évesen tanár, 29 évesen már tanszékvezető, 33 évesen a Kossuth-díj második fokozatát is megkapta, 37 évesen már rektor.

CS.F.: Igen fiatalon érte el ezeket a kinevezéseket, díjakat. A Minisztérium kérésére hosszas gondolkodás után elvállalta a Zeneakadémia igazgatói pozícióját tudva, hogy nagyban befolyásolni fogja szólókarrierjét és koncertezését. Sokan pályáztak erre a

helyre. Megtiszteltetésnek érezte, hogy ilyen fiatalon felkérték az intézmény vezetésére, de ez a pozíció sok áldozattal és irigységgel is járt. Több helyen megjelent, hogy az Ő vezetése alatti korszak volt a Zeneakadémia egyik aranykora. Nagyfokú diplomáciai és kommunikációs készségét dicséri, hogy a zenei intézményt 12 évig sikeresen tudta irányítani, egy olyan művészeti egyetemet, ahol gyakori volt az áskálódás, az intrika és a politikai megfigyelés. Abszolút szakmaiság, a zene első helyre tétele jellemezte az egyetem vezetését.

Mik voltak a legfontosabb intézkedések rektorsága idején?

CS.F.: Zeneakadémia hagyományainak megfelelően bevezette az öt évfolyamos képzést, ismét szétválasztotta a művész-, tanár-, zenekari képzést. A zenekari művészképzéssel én először Belgiumban találkoztam, ott a zenekari darabok tanulására, felmondására külön hangsúlyt fektettek. A zenekarban történő muzsikálás más hozzáállást igényel, mint a szólista vagy a pedagógiai tevékenység. Más képesség és adottság kell hozzá. Létrehozta a koron aluli kivételes tehetségek osztályát. Saját tapasztalatból tudta, milyen fontos, ha egy tehetséges növendék minél korábban jó szakmai kezekbe kerül. Rektorsága idején elintézi a főiskolai hallgatók honvédségi kötelezettsége alóli mentességét. Több hónapos akár éves kiesés a hangszeres gyakorlás szempontjából nagyon nagy hátrányt jelenthet. Külön figyelmet fordít az Akadémia nagy múltú művésztanárainak tiszteletére. Bartók Kodály, Hubay termeket avat fel. Tanszaki rangot kap a kamarazene, az önálló ütőhangszer szakot visszaállította és bevezetést nyer a csembaló és a hárfaoktatás. A hangszerállományt bővítette, létrehozták a hangszerjavító bázist, felkarolta a magyar hangszerkészítő mestereket hangszerkiállítások megvalósításával. Emelte a zenekari muzsikusképzés színvonalát. A politikai és elméleti órák számának csökkentésével, a hallgatók túlterhelését mérsékelte, hogy többet tudjanak gyakorolni. A tanulók vendégprofesszoroktól tanulhatnak, és a végzett diplomásoknak továbbképzést biztosított külföldön. Továbbá, a hallgatóknak több pódiumi megmérettetésre, és

zenekari kíséretre adott lehetőséget. A rektorsága idején azon fáradozott, hogy visszaszerezze a Régi Zeneakadémia épületét, ami Ujfalussy József vezetése alatt 1980-ban meg is valósult. Aktívan közreműködött az 1950-es években felszámolt szervezetek újraélesztésében. 1973-ban a Liszt Ferenc Társaság megújulásában, 1987-ben a Magyar Zeneművészeti Szövetség létrehozásában és 1998-ban a Hubay Társaság újjászervezésében tisztséget is vállalt.

Szinetár Miklós felkérte egy filmszerepre. Ez hogyan is történt?

CS.F.: A Verseny c. film két eltérő stílusú hegedűs vetélkedéséről szól. Dénes a nagy osztrák hegedűművészt Ernst alakította, aki versenybe száll Czinka Pannával. A forgatás üde színfolt volt Dénes életében.

Zenekritikusokkal milyen volt a kapcsolata?

CS.F.: A könyvbe több kritikát válogattam össze, hiszen nagyon sok íródott róla. Nagy százalékban pozitív visszajelzést kapott. Dénes a kritikát mindig elfogadta, ami építő és tanulságos volt. Ellenben aki a zenét csupán racionális szemszögből nézte és valamilyen indulatból, motivációból kritizált, azt nem tartotta helytállóknak.

A technika és a zeneiség egymásrautaltságára mennyiben figyelt?

CS.F.: Nagyon fontos volt számára a természetes mozgás és technika. Emlegette, hogy természetellenesen nem lehet muzsikálni. Ha valaki mereven és nem oldottan játszik, nem tudja kifejezni magát. A technika és a zeneiség kéz a kézben jár. Olyan művésztanár volt, aki vette a fáradságot, és ha kellett visszament az alapokhoz. Minden nehézségre megtalálta a megoldást, a hangszerén könnyedén megmutatta a problémás részeket, szuggesztív inspirációt és csodás hangélményt adva a növendéknek. Mindig vallotta, hogy a művész egy közvetítő a zeneszerző és a közönség között, ezért nem tartja szükségesnek az önmagamutogatást. A hegedű egy eszköz a melódiák megszólaltatásához, úgy az előadó is egy eszköz a mű hiteles tolmácsolásában. A művész ne sajátítsa ki a művet, tisztelje a kottát, amit a szerző akart elmondani.

Vallásossága zenei alkotóművészetével forrt össze...

CS.F.: Egyik beszélgetésünk alkalmával említette, hogy számára elérhetetlen a mű tökéletes előadása. Mintha utol akarná érni az égen a csillagot, küzdelmes munkával folyamatosan közelít, de sosem éri el. Idézném élete egyik utolsó gondolatát: *„Az igazi boldogság, amikor rátalálsz egy mű igaz értelmére. Olyan mint, amikor igazgyöngyöt találsz. Akkor érzed az Istent és nem utolsó sorban a szerzőt, aki, mint az Isten „antennája” felfogja és kifejezi a legfontosabb dolgot: a lélek „életét”.*

CSÉVI FLÓRA HEGEDŰMŰVÉSZ BEMUTATKOZÓJA

A Brüsszeli Királyi Konzervatórium frankofon és flamand részén szereztem meg a hegedű és kamara művészdiplomámat, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen kitüntetéssel végeztem el a pedagógia szakot. Tanulmányaim alatt részt vettem Kovács Dénes hegedűművész mesterkurzusain. Brüsszeli egyetemi éveimben rendszeresen szerepeltem kamarazenei koncerteken a Brüsszeli Magyar EU-Missziónál és a Brüsszeli Magyar Házban, azóta is többször visszatérek koncertezni a Brüsszeli Liszt Intézetbe. Belgiumban több zenekarnál dolgoztam és számos európai országban léptem fel a Sebastian Strings kamarazenekarral. Hazatérésem óta a Hubay Jenő Társaság tagja és szervezője vagyok. Jelenleg a Pesthidegkúti székhelyű Kiss Zenedében tanítok. A tehetséggondozás keretében az elmúlt években több országos hegedűversenyen díjazták növendékeimet és tanári különdíjban is részesültem. Tanítás mellett szólistaként és kamaramuzsikusként fellépek. Lassan tíz éve foglalkozom Kovács Dénes anyagának kutatásával és szívügyemnek tekintem munkásságának ápolását.

Forrás:

[Dr. Erdősi-Boda Katinka](#)

Főszerkesztő, művészetfilozófus, a Parlandóban rendszeres publikáló író.

„A Hidegkúti Hírek főszerkesztője, művészetfilozófus vagyok. PhD-mat a Pécsi Tudományegyetemen szereztem, operák etikai tartalmának vizsgálatára dolgoztam ki metodikai módszert.”